

Het Hoornblad

KNNV afdeling Hoorn/West-Friesland

nr. 121 Herfst 2023

*Ontdek
beleef
bescherm*

Voorwoord

Wat hebben we een fijne jubileum-excursie gehad naar Texel! Zie verderop in dit blad voor een verslagje en kijk ook eens op onze facebook-pagina voor een fotoverslag hiervan. Dank Eric voor het organiseren hiervan.

Voor insecten- en planten-liefhebbers is het seizoen nu wel over. Vogelaars kunnen hun hart de komende tijd weer ophalen aan alle trekvogels. Maar voor iedereen geldt, dat we de wintermaanden ingaan met meer binnen-activiteiten. Specifiek voor de wintermaanden zijn onze lezingen, meestal op de 2e maandag van de maand, ook dit keer weer boeiend en met afwisselende onderwerpen, zie de 'algemene activiteiten'.

We hebben een traditie van een nieuwjaarswandeling met horeca-bezoek na afloop, begin januari. Op het moment dat dit stukje gemaakt wordt is nog niet bekend wat we zullen gaan doen, maar het is wel 99% zeker dat deze zal plaats vinden op 7 januari. Zet deze datum vast in je agenda; vorig jaar (na een aantal jaren dat we dit niet konden organiseren vanwege Covid) was dit een zeer geslaagde excursie. Deze wordt dus van harte aanbevolen. Houdt nieuwsbrief en het volgende Hoornblad, dat eind december moet arriveren, in de gaten voor meer informatie.

In het vorige Hoornblad vroeg ik om een beheerder van de website. Uiteindelijk heeft René Huijboom, die ook al voor ons Facebook en Instagram verzorgt, toegezegd dit voorlopig erbij te willen gaan doen. Dank! Hij zou echter wel graag willen dat dit op termijn door iemand anders wordt overgenomen. Dus de vraag blijft open staan; wie denkt dit klusje te kunnen en willen doen?

Een andere vacature: we zijn ook nog altijd op zoek naar nieuwe bestuursleden. Komende jaarvergadering (4 maart, ook dat kan vast in de agenda) hebben we twee aftredende bestuursleden die geen volgende termijn willen aangaan. Het wordt dus echt dringend tijd om nieuwe mensen erbij te krijgen. We willen toch niet de weg gaan van de afdeling Den Helder, die moest fuseren met een andere afdeling omdat er geen bestuursleden meer te krijgen waren. Als je interesse hebt, maar niet zeker weet of het iets voor je is: het is altijd mogelijk om eens een vergadering bij te wonen. Heb je belangstelling, laat het weten!

Mensen die het verslag van de afgelopen jaarvergadering willen inzien, kunnen dit verslag opvragen bij onze secretaris.

Anneloes ter Horst

Inhoud

- 02 Voorwoord en colofon
- 03 Agenda
- 04 Algemene activiteiten
- 05 Algemene activiteiten
- 06 Paddenstoelenwerkgroep IVN
- 06 Verslagje jubileumuitje naar Texel
- 07 Insectenwerkgroep
- 08 Insectenwerkgroep
- 09 Plantenwerkgroep
- 10 Vogelwerkgroep
- 11 Zeevangtelling
- 12 Zoogdierenwerkgroep
- 13 Excursie door Eilandspolder
- 14 Bijzondere waarnemingen
- 15 Adressen, kopij en De Specht

Excursie naar Texel

Colofon

Redactie:
Thea Nahuijsen
E: hoornblad@hoorn.knnv.nl
W: hoorn.knnv.nl
Drukker:
Editoo B.V. te Arnhem

Foto's op de omslag:

Voor: Bontbekplevier, foto: Ted van Bruggen

Achter: Spreeuw, foto: Ted van der Bruggen

Kattestaarten Horstmeertjes Texel, foto: Thea Nahuijsen

Agenda

			pagina
oktober			
vrijdag	6	Paddenstoelen excursie IVN naar Harderwijk	6
zaterdag	7	Euro Bird watch	4
maandag	9	Lezing over Otters	4
donderdag	12	Bijeenkomst vogelwerkgroep	10
maandag	16	Paddenstoelen excursie IVN naar Purmerbos	6
maandag	16	Bijeenkomst insectenwerkgroep, Suyderbraeck	8
dinsdag	24	Paddenstoelen excursie IVN naar Bergen, duinen bij Duinvermaak	6
woensdag	25	Plantenwerkgroep, onderwerp: grassen	9
donderdag	26	Zoogdierenwerkgroep	12
zaterdag	28	Paddenstoelen excursie IVN naar Streekbos	6
zondag	29	Excursie Zuidpier IJmuiden	4
november			
woensdag	1	Paddenstoelen excursie IVN naar Waterlooopbos	6
donderdag	9	Paddenstoelen excursie IVN naar Dijkgatsbos	6
donderdag	9	Bijeenkomst vogelwerkgroep	10
maandag	13	lezing over Europese Orchiedeën	5
vrijdag	17	Paddenstoelen excursie IVN naar Robbenoord	6
zaterdag	18	Excursie de Putten	5
maandag	20	Bijeenkomst insectenwerkgroep, Suyderbraeck	8
donderdag	23	Zoogdierenwerkgroep	12
zaterdag	25	SOVON dag	10
maandag	27	Paddenstoelen excursie IVN naar Harderwijk	6
woensdag	29	Plantenwerkgroep, fotomiddag	9
december			
dinsdag	5	Paddenstoelen excursie IVN naar Purmerbos	
maandag	11	Lezing over wespen	5
woensdag	13	Paddenstoelen excursie IVN naar Duinen Bergen, Duinvermaak	6
donderdag	14	Bijeenkomst vogelwerkgroep	10
donderdag	21	Paddenstoelen excursie IVN naar Streekbos	6
		2024	
januari			
zondag	7	Nieuwjaarsexcursie	2
woensdag	10	Plantenwerkgroep, Gallen	9
donderdag	11	Bijeenkomst vogelwerkgroep	10

Algemene activiteiten

Zaterdag 30 september: Burlen Damherten Amsterdamse Waterleidingduinen

Op zaterdag 30 september gaan we er op uit voor het burlen van de Damherten in de Amsterdamse Waterleidingduinen ten westen van Heemstede en ten zuiden van Zandvoort. Natuurlijk kijken we ook naar alles wat hier leeft. Vertrek vanaf Dampten: 09:00 uur. Verwachte terugkomst ca. 16:00 uur.

Van te voren **aanmelden voor deze excursie is verplicht**.

Verdere inlichtingen en aanmelding voor deze excursie: Fred Weel, M: 06 486 64 025, E: fredweelroop@ziggo.nl.

Zaterdag 7 oktober: Euro Birdwatch

Zaterdag 7 oktober wordt er weer internationaal het trektellen georganiseerd. Veel vrijwilligers zullen proberen op hun telpost de vogels die passeren op de kaart te zetten. Ook bij vuurtoren de 'Ven' is een van deze telposten. Vogels die hier komen overwinteren of juist op trek gaan naar hun overwintering gebied worden doorgegeven.

Vogels trekken het liefst over dijken en land, water heeft niet hun voorkeur en ze vliegen dan ook over de dijk van en naar Lelystad. Wanneer het warmer wordt zullen de roofvogels de trek gaan volgen om zo ook aan hun voedsel te komen op de trektocht van duizend(en) kilometers. Hopelijk dat het weer mee werkt, zodat de waarnemers ze goed op zicht en gehoor kunnen vast leggen. Zonsopgang is om 07:50 uur en wij hopen dan tot de middag vele vogels te kunnen noteren.

Ook u kunt het mee maken door op wat gepaste afstand bij mij te gaan staan voor informatie hoe het in zijn werk gaat. De officiële tellers worden dan niet met vragen uit hun concentratie gehaald.

Info: Douwe Greydanus: M: 06 147 34 554, E: d.greydanus@quicknet.nl.

birdwatch

Maandag 9 oktober: Lezing Otters

Op maandag 9 oktober hebben we Addy de Jongh bereid gevonden om een lezing over Otters voor ons te verzorgen.

Tijdens zijn studie heeft hij onderzoek gedaan naar het zwem- en duikgedrag van Otters maar in die tijd bleek ook dat het met de Otters in Europa niet goed ging en zeker niet in Nederland. Hij heeft toen met andere studenten Stichting Otterstation Nederland (SON) opgericht maar toen wist hij nog niet dat het zijn levenswerk zou worden. In 1988 stierf de Otter uit in Nederland en SON heeft, samen met andere organisaties, natuur- en milieuherstel in gang gezet om de Otter terug te krijgen in Nederland met een uitstekend resultaat.

In de lezing zal Addy met behulp van een fotopresentatie de levenswijze van de Otter uit de doeken doen, vertellen hoe de herintroductie is gegaan en hoe het verder is gegaan met de Otter in Nederland

Zondag 29 oktober: Zuidpier IJmuiden

Op en rond de zuidpier in IJmuiden en het ernaast gelegen Kennemerstrand is altijd wel wat te zien. Vooral voor vogelaars is het altijd weer spannend wat er zit en vliegt. Als het niet te onstuimig is wandelen we de pier op naar de vuurtoren aan het einde waar je een paar kilometer verder in zee bent en kans hebt om langstreckende zeevogels te zien, zoals Jan van gent, Duikers, Alken en Zeekoeten. Op de pier zelf zijn onder andere Steenlopers, Paarse strandlopers en Oeverpiepers te zien. In de duintjes bij het strand zitten vaak zangvogels zoals Sneeuwgorzen. En wie weet zien we nog meer leuke en bijzonder dingen.

De excursie zal driekwart dag in beslag nemen. Neem eten en drinken mee. Kleed je naar de weersomstandigheden en bedenk dat het langs de kust flink kan waaien en het kouder aanvoelt.

Verzamelen bij de parkeerplaats aan het Dampten om 09:00 uur, we rijden zoveel mogelijk met elkaar mee.

Aanmelden is gewenst, dan wordt je geïnformeerd bij annulering of wijzigingen.

Contactpersoon: Eric de Vroome, M: 06 301 77 933, E: vroome@kpnmail.nl.

Maandag 13 november: Lezing Europese orchideeën

Op 13 november komen Janine Mariën en Joop ten Dam van de KNNV werkgroep Europese orchideeën een lezing verzorgen. Zij omschrijven de lezing als volgt:

Bij orchideeën denk je misschien aan exotische planten uit de tropen, maar ook in Nederland komen tientallen soorten voor. Als ze niet bloeien zijn ze onopvallend en loop je er zo maar langs. Maar bloeiende wilde orchideeën zijn in het veld meestal goed te herkennen. In Nederland komen zo'n 40 verschillende soorten voor van deze bijzondere plantengroep. In de lezing gaan we kort in op de soorten en op de soortdefinitie, want ook in de orchideeënwereld bestaat soms onenigheid over de determinatie. Naast taxonomische kenmerken kunnen moleculaire markers helpen om uitsluitsel te geven.

We bekijken verder de slimme strategieën die orchideeën hebben ontwikkeld om door insecten bestoven te worden, waarbij regelmatig sprake is van ingenieuze misleiding van bestuivers. En we nemen een kijkje in de bodem: orchideeën leven in symbiose met schimmels (mycorrhiza), maar hoe werkt dat eigenlijk?

Tot slot gaan we in op de monitoring en bescherming van wilde orchideeën en hoe goed beheer bij kan dragen aan het voortbestaan van veel kwetsbare soorten.

Maar we starten met een kennisquiz. Hoe staat het met jullie kennis van Nederlandse orchideeën?

Klein geaderd witje, foto: Ruud Timmer

Zaterdag 18 november: Excursie de Putten

Zaterdag 18 november gaan wij naar de Putten De Putten is een onderdeel van Natura 2000-gebied in de polder en is onderdeel van de Zijpe- en Hazepolder. Deze polder is een droogmakerij die is drooggelegd aan het einde van de 16e eeuw. Door de kleiwinning voor herstel van dijkbekleding in het gebied zijn de plassen Abtskolk en De Putten ontstaan, met daaromheen voornamelijk grasland en is gelegen tussen Camperduin en Petten.

In de begin van de jaren 1990 zijn in deze plas diverse schelpeneilandjes aangelegd, die van belang zijn als broedgelegenheid voor kustbroedvogels.

Ook is het een pleisterplaats voor de zeldzame Dwerggans. In De Putten verraden zowel plantenwereld als vogelwereld de sterke invloed van de zee, met zoutminnende vegetatie, een flinke Meeuwen- en Sternkolonie en veel overtuigende vogels die langs de kust foerageren. Het gebied is ook rijk aan weidevogels en doortrekkende ganzen.

Tijdens het bezoek zullen wij wel zien wat wij kunnen aantreffen.

Vertrek: 09:00 uur Voor deelname is aanmelding vooraf bij de coördinator wenselijk

Contactpersoon: Douwe Greydanus, M: 06 147 34 554, E: d.greydanus@quicknet.nl.

Maandag 11 december: Lezing Wespen

Op maandag 11 december komt Sjoert Fleurke van de Wespenstichting ons alles vertellen over Wespen. Wespen behoren tot de minst populaire insecten. Het zijn opdringerige spelbrekers die in de zomer barbecues en terrasjes terroriseren. Ze bouwen nesten op onhandige plekken, ze prikken. Oh ja, en honing maken ze niet. Kortom, we zijn ze liever kwijt dan rijk. Maar is dat wel terecht? Zijn ze alleen maar nutteloos en agressief? In zijn lezing zal Sjoert een genuanceerd geluid laten horen. De wesp speelt bijvoorbeeld een cruciale rol in ons ecosysteem. Ze zijn in werkelijkheid heel vredelievend en bovendien ontzettend fascinerend en interessant. Tenslotte legt hij uit hoe je problemen met wespen diervriendelijk kan oplossen.

Locatie en tijd van de lezingen

De lezingen worden gehouden in Wijkcentrum Kersenboogerd, Bredereodegracht 1, 1628 LZ Hoorn

Aanvang 20:00 uur. Zaal open vanaf 19:45 uur.

Contactpersoon: Jan-Pieter de Krijger, M: 06 216 95 992, E: n.h.secretaris@hoorn.knnv.nl.

Paddenstoelenwerkgroep IVN

Onze KNNV afdeling heeft geen paddenstoelenwerkgroep. Belangstellenden voor paddenstoelen worden echter uitgenodigd om mee te doen met de paddenstoelenwerkgroep van de IVN. Voor verdere informatie zie onderstaand stukje

De paddenstoelenwerkgroep IVN West-Friesland bestaat uit een groepje enthousiaste mensen die regelmatig met elkaar op excursie gaat, op zoek naar paddenstoelen.

In de herfst van vorig jaar, doorlopend tot afgelopen januari zijn we 12 x op pad geweest.

We zijn geweest in de volgende gebieden:

Streekbos, Egboetswater, Robbenoord- en Dijkgatbos in de Wieringermeer, de duinen bij Bergen, Groet en het Zwanewater, en ook nog naar het Waterloopbos in de Noordoostpolder

We vonden heel veel soorten en per gebied een heel scala aan bijzondere soorten.

De totaal gevonden soorten varieerden van enkele tientallen tot maximaal 80 soorten.

Vanaf september gaan we weer regelmatig op stap.

Allicht gaan we niet op stap bij regen, maar anderzijds gaan we ook niet op stap na langdurige droogte. Paddenstoelen zijn natuurlijk wel schimmels en gedijen alleen onder vochtige omstandigheden.

De Excursies starten 10:00 uur op locatie en na ongeveer 3 uur wandelen is het meestal wel weer genoeg geweest.

Meerijden is eigenlijk nooit een probleem want er zijn voldoende auto's en chauffeurs.

Wie interesse heeft om eens mee te gaan kan zich melden bij ondergetekende.

Onze Voorlopige Planning:

Woensdag 20 september: Waterloopbos

Donderdag 28 september: Robbenoord

Vrijdag 6 oktober: Harderwijk

Maandag 16 oktober: Purmerbos

Dinsdag 24 oktober: duinen Bergen, duinvermaak.

Zaterdag 28 oktober: Streekbos en paddenstoelendag

Woensdag 1 november: Waterloopbos

Donderdag 9 november: Dijkgatsbos

Vrijdag 17 november: Robbenoord

Maandag 27 november: Harderwijk

Dinsdag 5 december: Purmerbos

Woensdag 13 december: duinen Bergen, duinvermaak of franschman.

Donderdag 21 december: Streekbos

Namens de paddenstoelenwerkgroep,

Marco van der Lee, coördinator, M: 06 231 49 870 (appen mag ook, heeft zelfs mijn voorkeur), E: marcovanderlee@quicknet.nl.

Texel jubileum-uitje

Jubileum-uitje naar Texel 12 augustus 2023

Vroege Vogels is er niets bij! Voor dag en dauw moesten wij opstaan om al carpoolend naar Den Helder de afvaart van de pont naar Texel te halen van 8:30 uur. Nou dat is allemaal volgens planning verlopen.

Om 09:00 uur stond de gele schoolbus klaar, niet te missen. Daar gingen wij, 35 senior studenten, dus in. Op naar de eerste bezoeksplek: De Horsmeertjes en Mokbaai. Goed en wel aan de wandeling begonnen, begint het te regenen en werd het een parapluen parade. Iedereen was er gelukkig op voorbereid. Afgezien dat er gewezen werd op planten en bloemen en vogels en insecten werd ik zelf verrast door de geuren: kamperfoelie, watermunt, zeealsem en laatst maar niet de geringste: de zilte zeelucht.

In de bus met beslagen ramen naar de tweede stop: bezoekerscentrum De Marel van Natuurmonumenten. Daar konden wij in twee groepen koffiedrinken met appeltaart en kregen een presentatie van een vrijwilliger van het Vogel Informatie Centrum. Het was daar heerlijk toeven en wat fijn: het werd droog en dat is zo gebleven de rest van de dag! We weten nu "alles" over het hoe en waarom van het centrum en het gebied, Waalenburg.

Gepikt en gedreven op naar de derde halte: De Slufter. Daar kregen we ruim de tijd om naar de zee te lopen. En wie tijdens de regenbui droge voeten had gehouden, nu werden de schoenen en sokken uitgedaan om een slenkje over te steken en over een heel hard stuk zand met kapotte schelpen - au- oe - en een duintje naar de branding te lopen.

Dat was een verademing, lekker pootje baden, maar wel uitkijken dat de broekspijpen niet nat werden. Weer terug over het blote-voetstuk, waar meteen de voetzolen gemasseerd werden; goed voor de bloedomloop denken we maar. Sokken en schoenen met zand en al weer aan en de schoolbus, die toch wel bekijks trok, bracht ons naar de vierde uitstaphalte.

Het was nog een stukje lopen naar het uitkijkpunt van de Prins Hendrik Zanddijk. Daar kon de hele groep genoeg kijkgaten vinden om naar vogels en buitendijks gebied te kijken. De daar aanwezige telescoop werd al snel op een groepje vogels ingesteld en dan genieten maar!

Aan alles komt een einde. Ook aan onze KNNV excursie 75 jaar afdeling Hoorn/West-Friesland. We werden ruim op tijd bij de pont van 17:00 uur naar Den Helder door de gele bus afgezet. Eric die het programma en de rest organiseerde heel erg bedankt. En ook het Bestuur zeer bedankt en alsnog gefeliciteerd met de lustrumviering. Over een paar jaar staat het volgende lustrum al weer voor de deur. Hopelijk komt er dan weer een excursie, want dit smaakt naar meer.

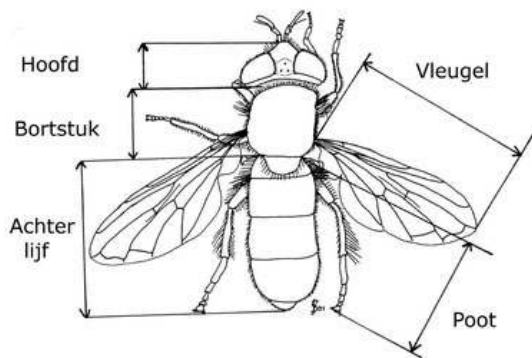
Iedereen bedankt voor de gezelligheid en gedeelde informatie. Het was een geslaagd dagje uit.

Diana van den Hoogen

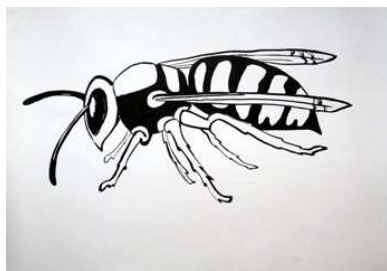

Insectenwerkgroep

Hoe herken ik het verschil tussen één tweevleugelig (Diptera)- en één viervleugelig (Hymenoptera) insect?

picture 1

Picture 3

De Zweefvlieg (plaatje 1) heeft er twee en de Wesp (plaatje 2) heeft er vier. Dat is trouwens op dit plaatje niet goed te zien. Maar het is tijdens het vliegen zeker lastig om te onderscheiden. Een opvallend zichtbaar verschil zijn de voelsprietten of antennen, want die zijn bij de zweefvlieg heel kort en bij de wesp lang. Een ander verschil is te zien aan de ogen, die van de zweefvlieg zijn groot, bollig en nemen een vrij veel ruimte in de kop. Die van Mister wesp zijn veel smaller en kleiner en gemeen glimmend.

De zweefvlieg is een tikje gedrongen en heeft geen angel, de wesp heeft, ja je raadt het al een wespentaille en kan steken.

De zweefvlieg heeft een paar grote brede strepen op het achterlijf.

Europese Hoornaar (wesp), Aziatische Hoornaar of Stadsreus, that's the question.

Op Facebook kwamen er dagelijks veel foto's voorbij van een insect die vooral in Hoorn werd waargenomen. Ook via de KNNV stroomden er berichten binnen uit Opperdoes, Lutjebroek en zelfs Purmerend. Want wat zat er nu in de tuin. Een groot, geel, eng, gestreept, beest dat prikt of iets anders?

De naam Europese Hoornaar, (*Vespa crabro*), viel regelmatig en die kan pijnlijk prikken als je hem bedreigt, maar is van nature niet agressief. Nesten zitten soms in een holle boomstam, schuur enz. Gewoon met rust laten of anders weg laten halen door een expert. Het zijn de opruimers in de natuur van bijv. vliegen en muggen en onderscheiden zich door hun roodbruine poten van de Aziatische Hoornaar (*Vespa velutina*). Hiervan is de steek echt gevaarlijk, let op het kleurpatroon (hij is zwarter van kleur met 1 gele streep op het achterlijf, uiteinde van de poten is geel). Het is een veelvraat die gek is op solitaire bijen en honingbijen. In ieder geval melden wanneer je hem tegen komt. Nesten zitten hoog in de boom en zijn rond van vorm.

Veel meer dan andere jaren is de grootste zweefvlieg genaamd Stadsreus (2cm maar kan variëren in grootte), Hoornaarzweefvlieg (*Volucella zonaria*), met zijn vriendelijke bruine, bolle ogen en korte sprietjes gezien. Deze heeft in een korte tijd Hoorn en andere dorpen veroverd. Niet per zeeslag maar per luchtvlucht. Vrouwjes herken je aan de bruinroodachtige bovenkant borststuk. Van het mannetje is dit wat zwarter/donkerder te noemen. Beide genieten met volle teugen van de nectar en zijn te vinden op Koninginnenkruid, Valeriaan, Vlinderstruik. De larven zijn opruimers van bladafval en dode wespen in een wespennest, waar ze volwassen worden. Het dier gedraagt zich niet agressief en wil ook nog weleens rustig op je vinger gaan zitten als je die aanbiedt. Maar pas op, wees zeker dat het de Stadsreus is. Kortom .... een juweeltje in de tuin! Voor meer informatie:

<https://www.bijenhouders.nl/wp-content/uploads/2023/03/herkenning-aziatische-hoornaar.pdf>

Dagvlinders

Over het algemeen zijn er niet veel soorten vlinders waargenomen. Het Scheefbloemwitje was te gast in een tuin van Lutjebroek, zelfs verschillende keren. In juli en augustus zijn er meer koolwitjes waargenomen en de Kleine vos, Atalanta, Dagpauwoog en Kolibrievlinder zijn wat vaker gemeld. Het Bonte zand-oogje is nooit weggeweest en kun je tegenwoordig of in de tuin of op open plekken van bosachtige gedeeltes treffen. Deze zomer schitterden veel soorten vlinders door afwezigheid en niet alleen in soorten, maar ook in hoeveelheden. Het gebrek aan bloeiende planten oftewel een voedselbron begint duidelijk zichtbaar te worden. In de buurt van stad en dorp zitten momenteel meer vlinders dan op het platteland.

Texel

Vermeldingswaardig is de Heivlinder die tijdens de excursie op Texel werd gespot. Deze vlinder komt niet in ons gebied voor en staat op de rode lijst. Voor ons dus best leuk om te zien.

Nachtvlinders

De belangstelling voor het waarnemen van nachtvlinders heeft de laatste jaren een enorme vlucht genomen. Ook binnen onze afdeling valt dat te merken. Helaas werkte het weer ook dit voorjaar niet mee voor het nachtvlinderonderzoek. Met de gedachte niet gaan levert in ieder geval geen waarnemingen op, werd het doek in mei en juni opgezet. De wind zocht bijna altijd de noordhoek op waardoor het in de nacht snel koud werd. Het aantal waargenomen vlinders was tot half juni zeer matig te noemen. In de twee korte nachten rond het begin van de astronomische zomer werd wel veel gezien. Als we na 01:00 uur door zouden zijn gegaan zou de lijst veel langer zijn geworden.

Op 30 juni zijn we eerder gestopt omdat rukwinden de complete installatie de lucht in liet gaan.

Ook de maanden juli en augustus kenden een duidelijke dip: het gevolg van regen en wind.

Gelukkig zijn de avonden erg gezellig en worden er regelmatig nieuwe soorten, zoals Kegelbladroller Donkere marmeruil en Berkenspikkelspanner, in ons waarneemgebied bijgeschreven en worden er leuke vondsten gedaan. Zo heeft het Zwart weeskind vaste voet gekregen in ons waarneemgebied.

Omdat de determinatie steeds vlotter gaat, wordt geprobeerd om ook de soortnaam van de overige insecten, die gedurende de nacht actief zijn, te achterhalen. De lijst van "bijschrijfsorten" groeit allengs.

Hopelijk is het weer in de komende maanden ons wel gunstig gezind, waardoor we nog een aantal keer het doek op kunnen zetten. De locaties worden pas in de week voor het betreffende weekend bekend gemaakt. Op sommige locaties zijn we in klein comité bijeen omdat de gelegenheid zich niet leent voor een grote groep.

In verband met weersomstandigheden kan een activiteit niet door gaan. Iedereen die zich heeft aangemeld krijgt bericht als het niet door gaat. Informeer bij twijfel bij Ad Roobeek.

Heivlinder, foto: Henny v.d. Groep

Lantaarntje, foto: Henny v.d. Groep

Libellen/juffers

Over de kwaliteit van het water in West-Friesland valt een hoop te discussiëren en een ding staat vast dat de libellen en juffers in onze regio achteruitgaan. Een voor mij opvallend verschijnsel is de achteruitgang van de Lantaarntjes, een makkelijk herkenbaar soort juffer. Het Lantaarntje is niet alleen aan zijn uiterlijk snel te herkennen, maar ook vaak aan de hoeveelheden die je kunt aantreffen. Vroeger zaten er wel honderden exemplaren aan de waterkant of in de hoek van een sloot. Tegenwoordig kun je ze bijna tellen.

Bijeenkomsten

De werkgroep bijeenkomst is op de maandagavond. Let op! De volgende bijeenkomst vindt pas plaats op **16 oktober** en daarna op **20 november**, van 20:00-22:00 uur op de Suyderbraeck. Iedereen is van harte welkom! Volg de nieuwsbrief voor meer informatie! Wil je meer weten over onze activiteiten neem dan contact met mij op,

Informatie en aanmelden nachtvlinder activiteiten bij Ad Roobeek, T: (0228) 51 59 55, M: 06 292 76 928, E: ad.roobeek@ziggo.nl.

Henny van der Groep: T: (0229) 24 95 46 of E: henny@watersnuffel.nl.

Plantenwerkgroep

We hebben de afgelopen tijden weer leuke excursies gemaakt. Naast het traditionele Zwanenwater bezochten we ook plekken met een interessante vegetatie dicht bij huis. We struinden langs de Berkmeer, waar o.a. Poelruit groeide, de Floriskoog met o.a. Rode ogentroost en velden vol Echte kamille, en de Koopmanspolder, die omringd was door zoemende velden vol Watermunt naast de bekende speciale soorten van het gebied, zoals Liggende ganzerik, Klein vlooienkruid en Zulte.

De mooie tijden voor plantenliefhebbers zijn weer voorbij, als werkgroep gaan we een klein beetje in winterslaap, maar niet helemaal. We houden 1x per maand een binnenbijeenkomst in wijkcentrum Kersenboogerd, Brederodegracht 1 in Hoorn. Alle bijeenkomsten starten om 14:30 uur.

Woensdag 25 oktober

We gaan het weer eens over grassen hebben. Verschillende mensen van onze groep hebben een online cursus 'grassen' van Floron gevolgd, heel leerzaam, hoewel het wel erg veel is om meteen te onthouden. Veel materiaal hiervan is ook goed te gebruiken voor ons, dus dat gaan we deze middag doen. Het is wel fijn als er ook wat grassen zijn om ter plekke mee te oefenen; neem wat mee, liefst bloeiend, maar dat hoeft niet persé.

Gal op blad, foto: Anneloes ter Horst

Lamsoor, tekening: Anita Botman

Woensdag 29 november

Dit wordt onze, langzamerhand traditionele, fotomiddag. Neem plantenfoto's mee (op een usb-stick) die je met ons wilt delen, of omdat je ze leuk en/of speciaal vindt, of omdat je wilt weten wat het is en er zelf niet goed uitkomt.

Woensdag 10 januari 2024

We gaan verder met gallen. Vorig seizoen is Gerrit Timmerman bij één van onze bijeenkomsten geweest om over gallen te vertellen. We hebben toen afgesproken om dit jaar gallen te verzamelen, hetzij de gal zelf (wanneer die een beetje houtig is, blijft hij goed), hetzij foto's van gallen. Neem die vondsten mee, dan gaan we ze deze middag bekijken.

Anneloes ter Horst

Vogelwerkgroep

De wereld staat behoorlijk op zijn kop. Extreme weer situaties komen de laatste tijd wereldwijd voor. Hopelijk dat je deze ellende bespaard is gebleven en dat je hebt kunnen genieten van de rust met leuke waarnemingen in de omgeving.

Nu realiseren wij ons dat de zomervakantie al weer voorbij is gevlogen en wij ons weer moeten concentreren op het dagelijkse leven. De vogelwerkgroep komt weer bijeen en wij hopen je dan ook weer te ontmoeten. Heb je mooie platen of andere leuke waarnemingen dan kunnen wij die opnemen in de agenda om deze tijdens de bijeenkomst te delen.

Vogel excursie

Op zaterdag 18 november wordt er een vogel excursie gehouden naar de Putten zie elders in het blad.

SOVON dag

De Landelijke Dag van Sovon is de dag voor actieve vogelaars in Nederland. De jubileumeditie van 2023 is op zaterdag 25 november in de Midden Nederland Hallen Thorbeckelaan 123, 3771 ED Barneveld.

Agenda

Vogelwerkgroep binnen bijeenkomsten worden gehouden op de 2e donderdag van de maand, **12 oktober, 9 november, 14 december en 11 jan 2024** zijn de volgende bijeenkomsten in wijkcentrum Kersenboogerd te Hoorn.

Locatie: Wijkcentrum Kersenboogerd
Brederodegracht 1, 1628 LZ Hoorn

Douwe Greydanus, contactpersoon, M: 06 147 34 554, E: d.greidanus@quicknet.nl.

Voor meer informatie houdt de site en mailing goed in de gaten.

De Oostvaardersplassen

Donderdag 8 juni was de laatste buiten excursie van de vogelwerkgroep.

In drie auto's, met 11 personen, bezoeken we een bijzonder gebied buiten onze provincie. We rijden de Houtribdijk over richting Lelystad. Alleen al deze rit, het uitzicht op het water met de dijkversterkingseilandjes levert mooie zonnige beelden op, met daar tussen grote koppels Knobbelswanen.

Rijdend naar Almere bezoeken we de eerste kijkhut. Een Atalanta gaat ons voor. Via het kronkelende, spookachtige of sprookjesachtige pad, langs de door de Wilgenspinselmot wit ingepakte Wilgen en langs de prachtige bloemschermen van de Vlier komen we bij een vogelhut. De Zwaluwen komen ons al tegemoet, druk foeragerend. Wat een nesten in de nok. Op het water veel ruiende Grauwe ganzen.

Wilg met Wilgenspinselmot, foto: Douwe Greydanus

De tweede kijkhut leverde nog meer op. Ook hier eerst een verrassend pad. Een Groene kikker kruist ons pad. Bloeiende Braamstruiken met een enkele Hop en paars bloeiende Smeewortel. We horen de Cetti's zanger, Rietzanger en de Bonte Specht. Behalve dat we vanuit de kijkhut ook hier veel Zwaluwen met nesten zien, zien we op het water Grauwe ganzen en een enkele Krakeend.

Langs de oever aan de overkant spelen twee jonge Damherten, prachtig glanzend in het zonnetje. In die omgeving zijn takken erg in beweging ten opzichte van de bomen. Deze takken bleken geweien van het Edelhart te zijn. De Aalscholvers hadden hun slaappleats al ingenomen in een kalende boom.

Via de 'klinkertjes' Knardijk rijden we naar de overkant van de spoorlijn. Vanaf een wat hoger gelegen parkeerplaats (de Praambult) hebben we een schitterend uitzicht over een groot, wijds weide gebied. De graslanden worden door Heckrunderen en Konikpaarden begraasd.

Heel, heel in de verte toch nog een Zearend, zittend op een dode boomtak. Lang leve de telescoop! Ten slotte zijn we nog getuige van de indrukwekkend ondergaande zon, om daarna in te pakken en terug te rijden naar ons West-Friese land.

Een avond met een gouden randje.....

Aafke Bruijn

Ondergaande zon Oostvaardersplassen, foto: Douwe Greydanus

Zeevangtelling

Gaat de Slechtvalk de vogelgriep overleven?

Al vanaf 2000 is onze KNNV Hoorn/West-Friesland actief de vogelaantallen in De Zeevang aan het volgen. Deze maandelijkse tellingen gaan ook deze herfst en winter weer plaatsvinden.

Bijna niet voor te stellen aantallen vogels worden tijdens die telmomenten aangetroffen in dat gebied tussen Oudendijk en Edam. Aantallen van 100.000 vogels tijdens zo een telmoment zijn al een aantal maal vastgesteld, in de meer dan 20 jarige activiteit.

Het gaat dan om grote aantallen ganzen en soms meer dan 50 duizend Smienten in machtig grote groepen. Het open polderland met veel brede sloten op hoog waterpeil, zorgt er voor dat al die vogels zich veilig voelen en voldoende eten kunnen vinden om de winter daar door te komen.

Tachtig procent van die vogels is naar het gebied gekomen uit noordelijker gelegen streken, zoals Rusland en Scandinavië. In De Zeevang vinden ze blijkbaar een gunstige plek.

Zo zien we ook grote groepen Goudplevieren verschijnen. Al vanaf eind augustus druppelen deze bijzondere vogels het gebied binnen. Tijdens de novembertelling zijn de aantallen dan vaak maximaal en tellen we er zelfs aantallen van meer dan 10.000. Machtig is de aanblik van soms groepen van 1.000 oplichtende goudkleurige steltlopers, die mooi afsteken tegen de blauwe lucht.

Wie er dan ook mee komen zijn de roofvogels. Buizerd, en Slechtvalk liften mee vanuit het noorden met voor hun potentiële voedselbron. Het maakt zo voor ons van het Zeevanggebied een dynamisch vogelrijk landschap.

Maar ook voor deze rovers dreigt gevaar. De vogelgriep die om zich heen grijpt is ook voor roofvogels als de Slechtvalk een bedreiging.

In de onderstaande grafiek zijn de aantallen Slechtvalken uitgezet. Voor ieder teljaar zien we de aantallen Slechtvalken die werden aangetroffen in dat jaar.

We zien dat in de afgelopen 3 jaar de Slechtvalk minder keer kon worden opgetekend. Bekend is dat Slechtvalken slachtoffer worden van de vogelgriep, door het eten van door vogelgriep verzwakte vogels.

Slechtvalk, foto: Ben Pronk

Komende Zeevangtellingen kunnen wij deze veranderingen in de aantallen aangetroffen Slechtvalken gaan vastleggen.

Wie het dynamisch vogellandschap in De Zeevang wil leren kennen en door mee te tellen hierdoor een bijdrage levert, is hierbij uitgenodigd.

Je gaat dan mee met onze ervaren vogeltellers. Doorkruist het Zeevanggebied en wordt getuige van de enorme vogelaantallen in het gebied.

Voor inlichtingen voor deelname :

Ben Pronk, M: 06 124 25 629, E: benpronk1955@gmail.com.

Groep vogels Zeevang, foto: Ben Pronk

Zoogdierenwerkgroep

Tijdens de midwintertelling zijn door enkele tellers ook de zoogdieren meegenomen, voornamelijk Haas, Mol en Konijn. Bij het waterwingebied in Andijk werden minimaal 50 Konijnen geteld.

Het afgelopen half jaar zijn de Meervleermuiskolonies in Friesland, Zuid-Holland en Noord-Holland intensief onderzocht. In deze drie provincies wordt het merendeel van deze soort in Noordwest Europa gevonden. Twee van deze kolonies zijn door Fred Weel, Ad Roobeek en Joost Verbeek enkele malen geteld. De kolonie in Midwoud bestond uit ongeveer 200 individuen en die in Bovenkarspel van ongeveer 500 individuen. Op beide locaties werden ook Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger vastgesteld. Op de uitvliegexcursie van 16 juni in Midwoud kwamen 3 personen af. Het uitvliegen was spectaculair. De overburen meldden dat er ook vleermuizen boven hun achtertuin vlogen. Dit bleken minimaal 30 Gewone dwergvleermuizen te zijn.

Tijdens het nachtvlinderonderzoek op de diverse locaties in ons werkgebied werden ook vleermuizen opgemerkt. Ook Egels waren toen soms van de partij.

Na enkele stille jaren worden de binnenactiviteiten weer opgepakt. In de komende maanden zijn vier Zoogdierenwerkgroep-bijeenkomsten gepland:

Donderdag 26 oktober 2023,

Donderdag 23 november 2023,

Donderdag 25 januari 2024 en

Donderdag 22 februari 2024.

Deze bijeenkomsten worden gehouden bij het SKIK, Zanglijster 15 in Hoogkarspel en beginnen om 20:00 uur. Tijdens deze avonden zullen er (Kerk)uilenballen uitgeplozen worden.

Voor verder informatie over zoogdierenonderzoek en deelname aan de bijeenkomsten, kunt u terecht bij Fred Weel, M: 06 486 64 025, E: fredweelroop@ziggo.nl.

Fred Weel

Meervleermuizen Egboetje, foto: Douwe Greydanus

Kop staart bots, foto: Douwe Greydanus

Otter, foto: Fred Weel

Ree, foto: Fred Weel

Vaarexcursie door Eilands- polder op 4 juni jl.

Toen ik in het Hoornblad over deze excursie las, werd ik meteen enthousiast.

Regelmatig fietsen Ton en ik een tochtje rond deze polder en dáár geniet ik al zo van. Dan valt het me al op hoe anders deze polder is dan de droogmakerijen Beemster en Schermer, waar-tussen hij 'ingeklemd' zit.

Dus hebben we ons opgegeven en laten ook wij ons 'in de boot nemen'. Op een zonovergoten zondagochtend om 09:00 uur verzamelt de groep zich in de Schuur van Staatsbosbeheer in Grootchermer en vanuit het botenhuis vertrekken we met een platte schuit het gebied in. Mèt Ab van Dorp, hij is deze tocht onze schipper en gids. We bezoeken veel van de eilandjes. Op een ingenieuze manier konden we toch nog makkelijk de boot op- en afhoppelen.

Ab liet ons zien wat het resultaat is van het wel of niet maaien van het riet. Op eilandjes waar het riet nog hoog staat krijgt de lage vegetatie niet veel kans om te ontkiemen, terwijl op gemaaide rietlanden onder meer Zonnedauw en Rietorchis groeien. Dit verschil in wel of niet maaien, legt Ab uit, noemen ze verlandingsfasen.

Het was boeiend om te zien hoe een Zonnedauwplantje een 'ongelukkige' juffer als vertering aan het nuttigen was.

Ook vertelde Ab nog iets over het vogelbeheer. Staatsbosbeheer is niet zo blij met al de bomengroei op deze eilandjes. In deze bomen zitten weliswaar veel zangvogels - de Cetti's zanger zong het hoogste lied - maar óók veel roofvogels die vanuit deze positie een perfect zicht hebben over de weidegronden. De jongen vormen dan een wel erg gemakkelijke prooi.

Rond drieën zijn we weer terug in Grootchermer, we kunnen terugzien op een prachtige en leerzame dag. Ab bedankt, ook voor de mooie foto's die je hebt gestuurd.

Ton en Thea Nahuijsen

Klaar voor de start, foto: Ab van Dorp

Wat groeit daar? foto: Ab van Dorp

Alle ogen zijn gericht, foto: Ab van Dorp

Een juffer verstrikt geraakt in de Zonnedauw, foto: Ab van Dorp

Bijzondere waarnemingen

WANNEER	WAT	WAAR	WIE
03-06-2023	20 Azuurwaterjuffers	Lutjebroekerweel	Ad Roobeek
03-06-2023	1000 Grote ratelaars	Wijzenddijkje	Douwe Greydanus
04-06-2023	Wezel	Lekerveer	Henny & Egbert
04-06-2023	Zwartpootsoldaatje	Julianapark	Yvonne van der Hulst
07-06-2023	25 Gewone rietorchissen	Koopmanspolder	Douwe Greydanus
08-06-2023	Pontische meeuw	Enkhuizen	Ad Roobeek & Fred Weel
09-06-2023	Geelgerande aardvlo	Oosterblokker	Insectenwerkgroep
09-06-2023	2 Zwartkopmeeuwen	Lutjebroek	Ad Roobeek
11-06-2023	2 Bosrietzangers	Lutjebroek	Ad Roobeek
13-06-2023	Addertong	Zanddepot	Douwe Greydanus
13-06-2023	Havik	Zanddepot	Douwe Greydanus
13-06-2023	Kleine wespenboktor	Zanddepot	Douwe Greydanus
16-06-2023	30 Gewone dwergvleermuizen	Midwoud	Ad Roobeek & Fred Weel
18-06-2023	3 Zigzagtijgers	Lutjebroek	Ad Roobeek
23-06-2023	200 Grote roodoogjuffers	Wilhelminaplantsoen	Marjan van den Braak
23-06-2023	2 Vuurlibellen	Wilhelminaplantsoen	Marjan van den Braak
25-06-2023	10 Bruine sprinkhanen	Lutjebroekerweel	Ad, Fred, Mariska, Tineke, e.a.
27-06-2023	15 Brede lathyrussen	Koopmanspolder	Douwe Greydanus
29-06-2023	Brandnetelblindwants	Julianapark	Douwe Greydanus
06-07-2023	Zwarte pissebedvlieg	Lutjebroek	Ad Roobeek
08-07-2023	Hyena	Grootebroek	Insectenwerkgroep
09-07-2023	Krooneend	Geldersche Hoek	Douwe Greydanus
10-07-2023	20 Grote groene sabelsprinkhanen	Lutjebroekerweel	Ad Roobeek
12-07-2023	488 Meervleermuizen	Bovenkarspel	Ad Roobeek & Fred Weel
14-07-2023	3 Groot avondrood	Wervershoof	Insectenwerkgroep
20-07-2023	532 Grutto's	Waterberging Twisk	Fred Weel
24-07-2023	4 Grote langlijven	Lutjebroekerweel	Ad Roobeek
24-07-2023	Hermelijn	Waterberging Twisk	Fred Weel
25-07-2023	Brilduiker	De Kreupel	Douwe Greydanus
27-07-2023	Ligusterpijlstaart	Blokker	Tineke Horstman
28-07-2023	3 Bosruiters	Lutjebroek	Ad Roobeek
28-07-2023	Bruine langsprietslakvlieg	Lutjebroek	Ad Roobeek
31-07-2023	Boomvalk	Aartswoud	Douwe Greydanus
03-08-2023	2 Noordse Kauwen	Andijk	Douwe Greydanus
04-08-2023	2 Behaarde schaduwwantsen	Opperdoes	Insectenwerkgroep
04-08-2023	Glanzende houtmier	Opperdoes	Insectenwerkgroep
11-08-2023	Boomgaardvuurzwam	Wijdene	Douwe Greydanus
18-08-2023	2 Eikenprocessierupsen	Andijk	Insectenwerkgroep
18-08-2023	Houtknotszwam	Egboetswater	Douwe Greydanus
18-08-2023	Kleine zilverreiger	Schellinkhout	Tineke Horstman
19-08-2023	3 Aangebrande valkmotten	Hem	Insectenwerkgroep
21-08-2023	75 Gewone padden	Kleiputten Kolk van Dussen	Douwe Greydanus
23-08-2023	150 Casarcas	De Vooroever	Ad Roobeek
23-08-2023	Visarend	De Vooroever	Ad Roobeek
24-08-2023	5 Boomkruipers	Lutjebroek	Ad Roobeek
28-08-2023	260 Goudplevieren	Waterberging Twisk	Fred Weel
29-08-2023	40 Kustsprinkhanen	Lutjebroekerweel	Ad Roobeek & Fred Weel
29-08-2023	Vos	Lutjebroekerweel	Ad Roobeek & Fred Weel
31-08-2023	5 Waterrallen	Lutjebroekerweel	Ad Roobeek

Adressen afdeling Hoorn/West-Friesland

Bestuur

Voorzitter

Anneloes ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam

T: (0226) 45 29 90, M: 06 176 28 020,

E: voorzitter@hoorn.knnv.nl

Secretaris

Egbert Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

T: (0229) 24 95 46, E: secretaris@hoorn.knnv.nl

Natuurhistorisch secretaris

Jan-Pieter de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn

M: 06 216 95 992, E: n.h.secretaris@hoorn.knnv.nl

Penningmeester & Ledenadministratie

Eric de Vroome, Veenrug 17, 1687 WN Wognum

M: 06 301 77 933, E: penningmeester@hoorn.knnv.nl

Rekeningnummer: NL50 RABO 0121 7968 17

Leden

Tineke Horstman-Kooijman, James Grievelaan 6

1695 HX Blokker, T: (0229) 23 53 35, E: tineke_koo@hotmail.com

Douwe Greydanus, Julianastraat 9, 1619 XG Andijk

T: (0228) 72 01 19, E: d.greydanus@quicknet.nl

Vacature.

Coördinatoren

Insectenwerkgroep

Henny van der Groep, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

T: (0229) 24 95 46, E: henny@watersnuffel.nl

Plantenwerkgroep

Anneloes ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam

T: (0226) 45 29 90, M: 06 176 28 020, E: anneloes59@planet.nl

Vogelwerkgroep

Douwe Greydanus, Julianastraat 9, 1619 XG Andijk

T: (0228) 72 01 19, E: d.greydanus@quicknet.nl

Waterlevenwerkgroep

Vacature

Zoogdierenwerkgroep

Fred Weel, De Roop 12, 1616 SC Hoogkarspel

M: 06 486 64 025, E: fredweelroop@ziggo.nl

Excursies

Anneloes ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam

T: (0226) 45 29 90, M: 06 176 28 020, E: anneloes59@planet.nl

Lezingen

Jan-Pieter de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn

M: 06 216 95 992, E: n.h.secretaris@hoorn.knnv.nl

Public relations

Jan-Pieter de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn

M: 06 216 95 992, E: pr@hoorn.knnv.nl

Informatie en aanleveren kopij voor Het Hoornblad

Oplage 250 exemplaren.

Verschijnt 4x per jaar (januari, april, juli en oktober).

Sluitingsdatum kopij voor het winternummer: 1 december 2023.

De teksten moeten het liefst niet voorzien zijn van opmaak. Het fotomateriaal dient apart van de tekst te worden aangeleverd in minimaal 2.000 pixels breed en/of hoog.

De Specht

Bij de Specht zijn vrijwel alle modellen nestkasten en dierenholen te koop. Verder zijn ook allerlei voersilo's en zogenaamde poppenkasten (om uit rupsen vlinders op te kweken) verkrijgbaar.

Naast de Huiszwaluw-nestkommen heeft 'De Specht' ook een Huiszwaluwtil voor op houten paal of stalen buis in het assortiment.

Kom gerust eens kijken in Blokker bij Evert Kunst en bel zo mogelijk tevoren of het schikt.

Westerblokker 132a, 1695 AL Blokker, T: (0229) 23 15 68, M: 06 238 33 276, E: despechtnestkasten@hotmail.com.

Natuurlijefhebber?

Enthousiast over mooie dingen die je in de natuur ontdekt hebt en wil je die ervaring graag met anderen delen?

Of vind je het buiten prachtig maar zou je wel wat meer willen weten over dat landschap, zo'n plant of dier.....

Doe dan mee met de KNNV!

De vereniging voor veldbiologie

Het is een club van actieve natuurliefhebbers.

Zo veelzijdig als de natuur, zo veel zijn de activiteiten van de KNNV!

Naast het programma van de plaatselijke/regionale afdelingen biedt de landelijke organisatie onder andere:

- het verenigingsblad Natura (4x per jaar)
- kampen en reizen
- allerlei werkgroepen (o.a. landschap, korstmossen)
- publicaties voor ledenprijs

Wil je "Het Hoornblad" elk kwartaal ontvangen?

Meld je dan aan via onze website, of bij de ledenadministratie
E: penningmeester@hoorn.knnv.nl. Je bent dan ook automatisch lid van de landelijke KNNV.

De kosten voor het lidmaatschap bedragen:

- Jeugdlid; (tot en met het jaar waarin je 25 jaar word) gratis;
- Jeugdlid; (vanaf 26 tot en met 30 jaar) € 20,00 per jaar;
- KNNV-lid (1 persoon) € 36,00 per jaar;
- Gezinslid (meer dan 1 persoon op hetzelfde adres) € 47,00 per jaar.